

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

16. évfolyam - 1.szám

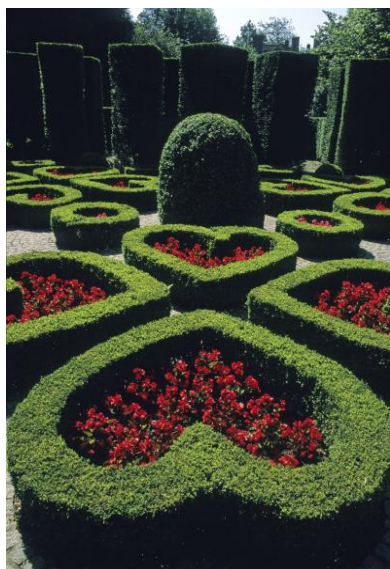
2008. február hó

A TARTALOMBÓL

„VERESPATAK múltja, jelene, jövője KÉPEKBEN”- vándorkiállítás az Európai Parlamentben

PRECOMOS - Nemzetközi konferencia – Leuven

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság felhívásai a 2008-as ICOMOS-Díjra és Citrom-Díjra

100 éve született René Pechère !

**Pro Renovanda Cultura Hungariae
Winkler Gábor kitüntetése**

Köszönet az 1%-ért!

Vitaindító rovat: Az ú.n. „gyorsbeavatkozások”-ról...

Québec 2008 – Közgyűlés 2008. szeptember 29. – október 4.

Visy Zsolt:

Roşia Montana / VERESPATAK múltja, jelene, jövője KÉPEKBEN című vándorkiállítás az Európai Parlamentben

2007. december 17-én Brüsszelben, az Európai Parlament kiállító termében megnyílt a "**VERESPATAK** múltja, jelene, jövője **KÉPEKBEN**" című vándorkiállítás. A kiállítás csaknem egy éves magyarországi vándorlást követően, ezzel a bemutatóval lépett ki az Európai Unió területére, és az egyes további állomásokon bizonyára sokan lesznek kíváncsiak az esetleges bányaberuházás milliók sorsára kiható felvázolt következményeire. A tervek szerint, a 100 képet tartalmazó 15 parván magyar változata **2008-ban**, a Dunántúlon folytatja útját, ahol **január 2-án** Szentendre lesz az első állomás, **az Európai Parlamentből** pedig az Európai Unió **tagországaiban** folytatja útját. A kiállítás 2007. októberétől Kanadában is látható, és hamarosan az Egyesült Államokba kerül.

A brüsszeli tárlat házigazdái Becsey Zsolt (FIDESZ) és Kónya-Hamar Sándor (RMDSZ) Európai parlamenti képviselők voltak. **Mindketten** a környezeti és a kulturális örökségvédelem ügyének elkötelezett hívei, akiknek a választókerületeit közvetlenül érinti Verespatak sorsa. Közös megnyitójuk után az EP egyik alelnöke, Gérard Onesta (Zöldek, az Európai Szabad Szövetség Képviselőcsoport tagja) tartott bevezetőt, majd részletek hangzottak el Szili Katalin, a Magyar Országgyűlés elnök asszonya erre az alkalomra küldött köszöntőjéből. Rövid előadást tartott Kelemen József, a **kiskunfélegyházi székhelyű KÖZÉP-EURÓPA KLUB** főtárgya, Eugen David, az Alburnus Maior Egyesület (Roşia Montana/Verespatak) elnöke, valamint Visy Zsolt professzor, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Régészeti Műemlékhelyek Szakbizottsága elnöke. A rendező, Kocsis Tibor jelenlétében sor került az Új Eldorádó c. film bemutatására is.

A kiállítást Kelemen József **kezdéményezte** és rendezte, szövegének megírásában rajta kívül Visy Zsolt vett részt. A képanyagot Hornok Ernő, Kocsis Tibor, Szász András és Dr. Ioana Bogdan-Cataniciu bocsátották rendelkezésre.

A romániai Roşia Montana/Verespatak bányásztelepülésen évek óta vihart kavart a Roşia Montana Gold Corporation (**RMGC**) kanadai-román vegyes vállalkozás nagyszabású bányászati terve, amelynek során Verespatak nagyobb részének a fölszámolásával, valamint a Kirnik-hegy robbantásos feltárásával mintegy **330** tonna aranyhoz és **1600** tonna ezüsthöz szeretnének jutni. A terv fontos eleme, hogy a szomszédos völgyet, amelyben Corna/Szarvaskő falu van, teljes egészében elárasztanák a cianidos aranykivonási módszer veszélyes folyadékával. A méregtó (**zagyttározó**) 182 méteres gátját meddőközetből építenék meg, ami ha átszakad, négy ország (**Románia, Magyarország, Szerbia, Bulgária**) hatalmas területeit mérgezné meg és **pusztítaná el az Aranyos, a Maros, a Tisza és a Duna növény- és állatvilágát**. Az esetleges **ökológiai katasztrófán** túl a bányászati területen a rekultiválás ellenére kopár, sivár vidék (**holdbéli táj**) alakulna ki, amely még annak a néhány száz embernek sem nyújtana megélhetést, akik a 15 évre tervezett bányászat idejére ott maradnának. A természetpusztítás és a fenyegető környezeti katasztrófa mellett legalább olyan súlyos veszteség érné a kulturális örökséget is. A környéken évezredek óta folyik az aranybányászás, **ahol** a római bányászok emlékei különösen jelentősek. A faluban számos műemléki épület, köztük több templom van, a népi kultúra tárgyi és szellemi emlékei is kiemelkedők.

A legfontosabb emlékhely a római Alburnus Maior **/Verespatak** bányásztelepüléshez kapcsolódik. A feltárások során számos lakóépület, szentély került elő, a temetők gazdag mellékletű, részben különleges épített sírjai pedig a halottkultusz világát nyitják meg. A legfontosabb és egyedülálló emlékhely azonban az a sok kilométer hosszú (**eddig feltáratlan?**) tárnarendszer, amelyet a Dalmatiából és máshonnan Daciába telepített bányászok vágtak a hegyek gyomrába a Kr. u. 2. és 3. század folyamán. E telepéseket, Alburnus Maior lakóit a tucat szám előkerülő fogadalmi oltárokból és sírkövekből, valamint a Kr. u. 167-ben a bányajáratokban elrejtett viaszostáblákon rögzített szerződésekből ismerjük. Ezek az unikális feliratok önmagukban is kiemelkedő jelentőségűek, de az egész leletegyüttes, amelynek révén Alburnus Maior 2. századi lakóinak életét hihetetlen pontossággal lehet követni, olyan kivételes dolog, amely sehol másutt a római világban nem fordul

elő. A kulturális örökség minden ága, a mobil és immobil örökségi elem, valamint a szellemi, kultikus örökség egyesül tehát Alburnus Maior eddig megismert anyagában.

Nem véletlen tehát, hogy az ICOMOS Régészeti Bizottsága /International Committee on Archaeological Heritage Management (**ICAHM**)/ több esetben tűzte napirendre a kérdést, és tett javaslatot a régészeti örökség megvédésére. Az ICOMOS közgyűlése is több ízben foglalkozott Alburnus Maior régészeti örökségével, és foglalt állást a kulturális örökség megóvása, megmentése érdekében, amihez segítségét és följánlotta (2002 - Madrid, 2003 - Victoria Falls). 2005-ben Xi'anban tartott közgyűlésén emellett felhívta a figyelmet a helyszín világörökségi szintet képviselő értékeire is. A kivételes értékekre mutatott rá az a tiltakozó levél is, amit Alföldy Géza professzor (Heidelberg) kezdeményezésére világszerte 1056 régész, ókortörténész és műemléki szakember írt alá.

A Román Tudományos Akadémia is a beruházás ellen foglalt állást, de a romániai régészek és más szakemberek is nagyrészt ezt tették. Az érintett egyházi közösségek kivétel nélkül elítélik a tervet, és nem járulnak hozzá templomaik, temetőik fölszámolásához. A település lakói ugyan megosztottak e tekintetben, hiszen az RMGC nagy pénzekért vásárolná föl házaikat, de a falu lakóinak csak alig fele volt hajlandó megválni otthonától. Nagyon aktív és egyre eredményesebb ellenállást fejt ki az Alburnus Maior Egyesület (Roşia Montana).

Mindezek eredményeként a 2006-ban benyújtott **Környezetvédelmi Hatástanulmányt** – amelyet Magyarország hivatalosan megküldött véleményében mind környezetvédelmi, mind kulturális szempontból elfogadhatatlannak tartott – a román környezetvédelmi minisztérium az urbanisztikai terv jelentős hiányosságai miatt még nem fogadta el, 2007 őszén pedig érvényes bírósági döntés állította vissza a régészeti védettséget mind a már feltárt területek ismertté vált emlékeire, mind pedig a Kirnik hegységére vonatkozóan.

A kulturális örökségnek, azon belül a római régészeti örökségnek tehát nagymértékben megnőtt a jelentősége az utóbbi időben, beigazolvva azt a korábban gyakran hangoztatott véleményt, hogy a kérdés megoldásának a kulcsa elsősorban a kulturális örökségben rejlik. Ez az az emlékmű, amelyik elpusztítása esetén soha többé nem állítható vissza, szemben a környezetben okozott károkkal, amelyet a természet és az ember hosszú évtizedek, esetleg évszázadok után gyógyítani tud. Ugyanakkor a kulturális örökség az, amelyik – természetesen a természeti értékek messzemenő bevonásával – hosszú távon lenne képes biztosítani a térség lakói megélhetését a kulturális és természeti turizmus eszközeivel, különösen akkor, ha a helyszín a román állam jelölésével és az UNESCO Világörökségi Bizottsága döntésével felkerülne a világörökségi listára. Ez azt jelentené, hogy nem csak néhány száz ember 15 évre, hanem a falu lakóinak nagy része hosszú távon, nemzedékek hosszú során át képes lenne megélni szerény módon a hely kivételes kulturális és természeti értékeiből.

Ezekre az értékekre, megmentésükre hívja fel a kiállítás a figyelmet, valamint arra, hogy a cianidos technológia milyen veszélyekkel jár. 2000-ben már bekövetkezett egy tragédia, amikor az ausztrál érdekeltségű bányavállalkozás cianidos folyadékkal teli tárolómedencéjének gátja Nagybányánál átszakadt, és ezzel **ökológiai** katasztrófát okozott a Tisza völgyében. Figyelemre méltó, hogy miközben a cianidos technológia minden fejlett országban, így Kanadában is be van tiltva, egy ottani vállalat ezt a módszert erőlteti Romániában. A néhány napos **brüsszeli** bemutató szellemével kedvezően esnek egybe az Európai Unió folyamatai. Egyrészt ugyanis az Európai Bizottság szorgalmazza a cianid-technológia bányászati alkalmazásának betiltását az Unió területén, másrészt pedig az Európai Parlamentben folyamatban van egy azonos tárgyú Írásbeli Nyilatkozat aláírásgyűjtő akciója.

Az Európai Parlamentben, 2007. december 17. és 21. között rendezett A "VERESPATAK múltja, jelene, jövője KÉPEKBEN" című vándorkiállítás elérte célját. A sikeres brüsszeli bemutató felgyorsítja az Európai Parlamentben folyó munkát, s ezzel jelentősen hozzájárult Verespatak természeti- és világörökségi értékeinek védelméhez, valamint a cianid-technológia bányászati alkalmazásának betiltásához, az Unió minden tagállamában.

Kovács Erzsébet :

PRECOMOS

Nemzetközi konferencia a műemlékek folyamatos karbantartásáról, állapotvizsgálatáról és felújításáról a Raymond Lemaire Konzerválási Központ és a flandriai „Monumentenwacht” szervezésében (Leuven, 2007. december 17-19)

Leuven, Grote Markt

Belgiumban és Hollandiában a műemlékek rendszeres karbantartásának mintegy három évtizedes hagyománya és sikeres gyakorlata van. A civil szakmai kezdeményezés szakmai, filozófiai háttere az a könnyen belátható felismerés, hogy a műemlékek jó karban tartása a hitelesség megőrzése mellett gazdasági előnyökkel is jár. Az említett két országban olyan szervezet illetve szervezetek jöttek létre, - az ottani közigazgatási rendszernek megfelelő tartományi szinten - amelyek az idő múlásával és a változó körülményeknek megfelelően mind a mai napig megkapják az illetékes hatóságok szakmai és anyagi támogatását.

Az említett országok szakemberei a hazai sikereken felbuzdulva már eddig is sokat tettek. A műemlékvédelem e nélkülözhetetlen eszközének minél szélesebb körű megismertetéséért és elterjesztéséért. Nem véletlen, hogy ma már Európa számos országában, így például Dániában, Németországban és sok más kevésbé gazdag országban, a helyi adottságoknak megfelelően alkalmazzák a módszert. 2007. őszén azonban a leuveni egyetem Raymond Lemaire Konzerválási Központja és a flandriai „Monumentenwacht” a *műemlékek megelőző és folyamatos karbantartását elősegítő nemzetközi hálózat - PRECOMOS* - (Network on PREventive COnservation, Maintenance and Monitoring of the Monuments and Sites) kiépítése érdekében az ICOMOS támogatását kérte és nemzetközi konferenciát szervezett. A program megvalósításában az ICOMOS jelentősége abból adódik, hogy a **PRECOMOS** betűszóban a COMOS az ICOMOS-ra utal, hiszen a hálózat létrehozását a Velencei Karta követelményeinek szellemében határozták el. A Velencei Karta preambuluma ugyanis az épített örökség értékeinek és jellegzetességeinek lehető legteljesebb megőrzésével kapcsolatos szakmai kötelezettségekre hívja fel a figyelmet, és a konzerválással kapcsolatban a 4. pont konkrétan azt mondja: "A műemlékek konzerválása elsősorban állandó karbantartásukat teszi szükségessé."

Valószínűleg már sokan tudják, hogy hazánkban is alakult és sok nehézséggel küszködve működik is egy a műemlékek karbantartásával (nem felújításával) foglalkozó csoport a MAMÉG (Magyar Műemlék- és Épületgondozó Hálózat Alapítvány), amelynek tagjai a veszprémi Táncsics Mihály szakközépiskolában végzett műemlékfenntartó szaktechnikusok, akik részt vettek a hollandiai Monumentenwacht tanfolyamán is. Az ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG a rendelkezésére álló eszközökkel évek óta segíti munkájukat szakmai bemutatók szervezésével (Budapest, Mór, Noszvaj) továbbképzéseken történő részvétel biztosításával (például ENYE). De hiába az ICOMOS segítsége és a hagyományos építőipari szakmák oktatását és gyakorlását szorgalmazó Porta Speciosa bátorítása, hiába a mozgalom szlogenjének „a megelőzés jobb, mint a „gyógyítás!” nemzetközi szintű elfogadottsága, ha az örökségvédelem illetékesei nem értik meg a rendszeres karbantartás szakmai szükségességét és a szerény, anyagi hozzájárulás nélkülözhetlenségét.

Az antwerpeni Szt. Jakab templomban

A Szt. Jakab templom tetőszerkezetének vizsgálata

Túlzás nélkül állítható, hogy a leuveni konferenciára a világ minden tájáról érkeztek szakemberek (Kínától Ecuadorig, Pakisztántól Tunéziáig és Egyiptomig, Angliától Görögorszáig és Szlovéniáig stb.), akik közel 20 ország, mintegy 50 szervezetét és egyetemét képviselték. A résztvevők megvitatták a preventív konzerválás aktuális helyzetét, és alkalmazásának lehetőségeit. A háromnapos rendezvény bizonyította, hogy a megfelelő szakmai alapokon nyugvó rendszeres karbantartás nélkülözhetetlen a hatékony műemlékvédelem szempontjából és függetlenül a földrajzi, éghajlati, társadalmi gazdasági viszonyoktól, valamint az örökség jellegétől. A jelen lévőkön kívül további 50 szervezet deklarálta csatlakozási szándékát. A rendezvényen az UNESCO Világörökségi Bizottságának képviseletében részt vett Marielle Richon is. A PRECOMOS hálózat tagjai ugyanis azt szeretnék elérni, hogy a műemlékek megelőző karbantartása az UNESCO keretén belül 2008. áprilisától önálló alelnökséghez tartozzon. A tervek szerint az alelnökség székhelye Leuven lenne.

A konferencia első napján először a kezdeményezés szakmai, elméleti hátterét, Koen Van Balen (Leuven) ismertette, majd a holland „Monumentenwacht” történetéről, munkamódszeréről, finanszírozási rendszeréről Jacques Ackerboom beszélt, az UNESCO képviselője – Marielle Richon – pedig a folyamatos megelőző karbantartás jelentőségét a világörökség hitelességének fenntartása szempontjából hangsúlyozta. Ezt követően hét olyan ország (Ecuador, Kína, Magyarország, Németország, Olaszország, Tunézia és az Egyesült Királyság), képviselői tartottak 15-15

perces bemutatkozást, ahol már van megelőző jellegű rendszeres karbantartás. Ezután az esti órákba nyúlóan huszonhat „ötperces” hozzászólás és eszmecsere volt.

A második napon az antwerpeni Monumentenwacht vendégei voltunk. A szervezet központja az egykori flamand püspök palotájában van.

Délelőtt a központban előadásokat hallgattunk a tevékenységről és a működésről, délután pedig Szent Jakab templom folyamatban lévő felülvizsgálatának témáival és technikai eszközeivel ismerkedhettünk meg.

Az előadásokból és a beszélgetésekből kiderült, hogy a Flamand Monumentenwacht-hoz (alapítási év: 1973!) mint ernyő szervezethez öt tartományi „monumentenwacht” egység tartozik. A tartományi központ fő feladata a tagtoborzás, oktatás, információs szolgálat, kiadványok készítése, a 2001-től létező adatbázis frissítése stb.. A szervezet egyesületi formában működik, 3100 önkéntes tagja van, 5100 épület felülvizsgálatával foglalkozik. A tagságot minden évben meg kell újítani.

A felülvizsgálati anyag tartalmazza a vizsgált épület, épületrész szerkezet, anyag stb. állapot meghatározását, a beavatkozás sürgősségére és jellegére vonatkozó javaslatot (egyelőre a javítási költség kalkulációját nem).

A vizsgálatot az épület jellegének megfelelő szakemberek (kivitelezők, építészek, statikusok, művészettörténészek stb.) és a feladatra kiképzett alacsonyabban kvalifikált emberekből álló 2-3 fős team-ek végzik.

A harmadik napon délelőtt, a szervezők által kijelölt 4-5 fős csoportokban zajlott a munka. Célja a PRECOMOS hálózat munkamódszerének meghatározása SWOT analízissel. Délután az egyes csoportok ismertették a véleményeket és javaslatokat, amelyet majd a RELICC központ munkatársai hamarosan fel fognak dolgozni.

A konferencián és a számunkra biztosított bemutatkozó előadáson a MAMÉG két tagjával Heiter Róberttel és Rácz Ninával vettem részt.

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

FELHÍVÁSA

a 2008. évi ICOMOS-díjra

Az ICOMOS a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szakmai szervezete. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy felhívja a tulajdonosok és kezelők, valamint a társadalom figyelmét a kulturális és az építészeti örökség értékeire, példát állítson az örökség szakszerű és gondos kezeléséhez és segítse az értékek megőrzését és pusztulásuk megakadályozását.

Ezért az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elhatározta, hogy évente diplomával jutalmazza az általa legkiválóbbnak ítélt, alábbi helyreállítást, ez lehet:

- *épület(ek) megújítása*
- *épület(ek) új rendeltetés céljára történt átépítése és bővítése a meglévő műemléki értékeinek megőrzésével*
- *természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállításai*
- *műemléki és történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, a környező természet és táj értékeit tiszteletben tartó új épület(ek)*

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a nyertes(ek)nek oklevelet ad és az épületet plakettel jelöli meg. A díjazott nevét minden évben a Nemzetközi Műemléki Világnap alkalmából (április 18.) az ICOMOS Magyar nemzeti Bizottság elnöke hirdeti ki.

A pályázatokat az ICOMOS Elnöksége, szükség szerint szakértő/k bevonásával értékeli.

Pályázati feltételek

1. *Három évnél nem régebben* befejezett alkotás.
2. *Kitöltött adatlap* (az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető) *benyújtása*, amely tartalmazza
 - a javaslat előterjesztőjének nevét, címét, elérhetőségét
 - a műemlék pontos helyét
 - a helyreállítást tervező építész és a kivitelező nevét
 - a tulajdonos nevét és csatolt beleegyező nyilatkozatát, melyben nem emel kifogást a pályázat benyújtása ellen
 - a helyreállítás rövid értékelését (maximum 100 leütés)
3. Beadási határidő: 2008.március 28.péntek (postabélyegző, illetve e-mail kelte).
Cím: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
1535 Budapest, Pf. 721.
email: secretariat@icomos.hu

A pályázat kiegészíthető legfeljebb ezer szóból álló részletes indoklással, megfelelő helyszínrajzzal, alaprajzokkal, metszetekkel, homlokzatokkal, a korábbi és új állapotot mutató fényképekkel.

A díjazásra az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület, valamint az ECOVAST, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat, a Magyar Restaurátorok Egyesülete, a MÉK Műemlékes tagozata, a Város- és Faluvédők Szövetsége és a Porta Speciosa Egyesület tagjai tehetnek javaslatot.

A jelölés megérkezését az ICOMOS Titkársága elektromos levél útján igazolja.

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET FELHÍVÁSA A

MŰEMLÉKVÉDELMI CITROMDÍJ 2008. ODAÍTÉLÉSÉRE

Mivel lehet kiérdemelni a -ot?

(Csak magyarországi jelöléseket fogad el a kiíró ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság!)

1. A legsikertelenebb új beépítésért, átalakításért történeti környezetben.
2. A legtökéletesebben félresikerült műemléki helyreállításért, a méltatlan hasznosításért.
3. A legjobban kidolgozott, példaértékű épülethibáért (épületszerkezet, pótlás, kiegészítés, stb.)
4. A legmegragadóbban félresikerült épületszínezésért.
5. A élő műemlék (növényzet, kert, táj, tó stb.) leginkább maradandóra sikerült károsításáért.
6. A leginkább műemlék-szerű rekonstrukcióért: műemlék (citrom) pótlásért.
7. A leghosszabb ideje húzódó műemlék-helyreállításért.
8. A legmeggyőzőbb álműemlék építéséért.

A fenti kritériumok közül már egy is elegendő, a többszörös érintettség előny a **CITROM** odaítélésében!

Ki kapja a -ot?

A díjat maga az „opusz” kapja. Az veheti át, aki az elkövetők közül először tiltakozik az odaítélésért (ez azonban nem publikus... csak a jelentkezés megtörténte után!)

Jelölés:

Mindenki ICOMOS tag jogosult akárhány jelölés benyújtására emailben (secretariat@icomos.hu), vagy levélben (ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG Egyesület, 1535 Bp., Pf.721). **Határidő: 2008. március 28. péntek.**

A jelölésnek tartalmaznia kell az érintett műemlék, műemlékhelyszín azonosításához szükséges adatokat, valamint a díjazásra való jogosultságát megalapozó tulajdonság rövid leírását, ill. fotóját.

Bírálat:

A beérkezett javaslatok alapján az ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG elnöksége dönt.

Átadás:

A Műemléki Világnapon – április 18. - válik nyilvánossá, hogy mely mű/művek érdemelte ki a 2008. évi - ot...

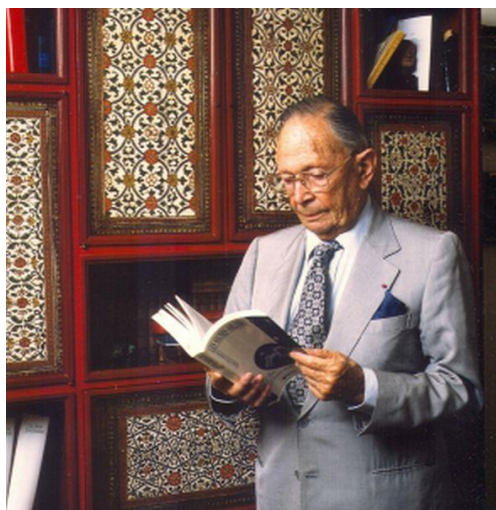

Dr. Örsi Károly:

Száz éve született René Pechère...

Száz éve, 1908. február 12-én született René Pechère, a nemzetközileg elismert belga kertépítő mérnök, akinek igen sokat köszönhet a műemlékvédelem. Francia nyelven publikált, így munkáit elsősorban a franciául tudók olvassák és ismerik.

Munkássága nagy jelentőségű, hiszen a műemlékkertek védelme és gondozása terén követendő teendőkkel kapcsolatos elvei és meghatározásai mind a mai napig érvényesek. Először 1968-ban az IFLA ülésén kezdeményezte a történeti kertek, majd 1970-ben Raymond Lemaire és Piero Gazzola ICOMOS elnök és titkár közreműködésével létrehozta az ICOMOS-IFLA történeti kertek bizottságát. Az alapító tagok közé tartozott a müncheni Gerda Gollwitzer és Ursula Gräfin zu Dohna is. René Pechère hosszú időn keresztül állt a bizottság élén, az elnöki posztról 1986-ban, 78 korában, idős korára való hivatkozással mondott le. A remekül működő bizottság vezetését a spanyol Carmen Anonnak adta át, aki René Pechère elgondolásai alapján töretlenül és sikeresen vezette tovább a bizottság munkáját. A történeti kertek nemzetközi bizottsága évente rendezett ülést a világ különféle országaiban, legtöbbször egy kert, vagy kertrész helyreállításának megtárgyalása alkalmával. Így történt ez pl. Granadában az Alhambra Oroszlános kapuja esetében, vagy Het Loo barokk kertjének helyreállításának alkalmával.

René Pechère munkásságának legfontosabb eredményének kétségkívül az 1981-es firenzei Chartát tekinthetjük, mely az 1964-es velencei Chartának a történeti kertek védettségére vonatkozó kiegészítése. A több év munkájaként létrejött Charta minden nemzet történeti kertkultúráját hivatott védeni, legyen szó annak fenntartásáról, karbantartásáról vagy újjáépítésről.

Gerda Gollwitzer és René Pechère kezdeményezése és tervei alapján indult meg a résztvevő országok segítségével annak a leltárnak a felállítása, melybe az összes történeti kert kerülne felvételre. Senki sem lehetett volna alkalmasabb erre a feladatra mint René Pechère, aki folyton úton volt, és személyes ismeretségei révén több mint 2000 ilyen kertről szerzett tudomást.

1973-ban Pechère 4 hetet töltött Iránban az UNESCO megbízásából azzal a feladattal, hogy az iráni szakemberekkel közösen tanulmányt készítsen a történeti kertekről. Teheránban sokat dolgozott együtt Dr. Dieter Huff német régésszel. Ez a munka különösen fontos volt számára, hiszen a kertművészet gyökereit kutatta. Pechère komolyan tanulmányozta a mogul kerteket is. 1984-ben Indiában és Pakisztánban járt, ahonnan pontosan lerajzolt, feljegyzett és széljegyzetekkel ellátott anyaggal tért vissza. Az 1980-as években kezdett hozzá egy könyv megírására mely „A Föld kertjei” címet viselte volna, ám sajnos ezt a nagy terjedelmű művet már nem tudta befejezni. A könyv végül is 2002-ben, René Pechère halála után látott napvilágot, bepillantást engedve Pechère pontos, precíz és értékes munkájába.

René Pechère történeti kertekkel kapcsolatos fáradhatatlan tevékenysége hamar kezdte meghozni gyümölcseit. Ismert kertépítővé vált, munkájára az 1937-es párizsi nemzetközi kiállítás belga pavilonjában is felfigyeltek. A Németországban töltött hadifogság ideje alatt is folyamatosan rajzolt és tervezett, itt készült kertterveit később jól fel tudta használni különféle munkáihoz és tanulmányaihoz. 1958-ban René Pechère megbízást kapott a brüsszeli világkiállításra a Belga-Kongó 50 éves csatlakozásának emlékére felállítandó 7. számú pavilon terveinek elkészítésére, ám ezt a munkát azzal utasította vissza, hogy Kongóban nincsenek kertek a kunyhók között. A belga gyarmatügyi miniszter ugyan felajánlott számára egy kongói utat, ahol 7 héten keresztül tanulmányozta a helyi kultúra minden vonatkozását, vázlatokat és feljegyzéseket készítve mindarról, amit látott, de az elvárásokkal szemben - melyek azt bizonyították volna hogy Belgium a civilizációt hozta meg a gyarmati népek számára - René Pechère a helyi kultúra által inspirálva saját alkotásába transzplantálta a benszülött kultúra világát és annak különböző mintáit. Ezzel a megoldással igen nagy feltűnést keltett a maga idejében.

Ugyanerre a világkiállításra készült el Péchere nagy csodálatot kiváltó kertje, a „Négy Évszak”. Nem véletlen az összefüggés Vivaldi hasonló című alkotásával, René Pechère-t egy régi vágya vezérelte ebben a tervezésben, melyre egy koncertélménye ihlette. A tervezésnél Jan Vredeman de Vries flamand reneszánsz építész egyik metszete szolgált számára alapul, egy nagyvonalú pergola sétánnyal körülvett négyszögön belül pergolával négy negyedre osztott résszel, melyek mindegyike egy-egy évszakot jelképez. A francia „Fény- és Hangjátékok” szabadtéri előadásaihoz hasonlatosan az árkádok alatt hangszórókból áradt Vivaldi zenéje. René Pechère igen közeli viszonyban volt a zenével, számára Bach és Mozart zenéjének ismerete, annak felépítése sok vonatkozásban azonosságot mutat a kertépítészetben is követendő „komponálással”. Fontainebleau-ban együtt tanított a jól ismert zongoraművésszel, Robert Casadesus-vel, akivel hosszú órákon át tudtak beszélgetni a kertépítészet és a zeneművészet egymásra gyakorolt hatásáról, a két tevékenység között fellelhető azonosságokról. Máiig emlegetik, hogy miután Casadesus résztvett egy Pechère és osztálya által szervezett kiránduláson ahol Pechère igen érzékletesen magyarázta el a természeti környezetben a patak csobogását, a vízesés zúgását, a patakba csobbanó esőcsepp koppanását, ettől kezdve egészen másként közelített a zongorajátékhoz, máshogy értelmezte és játszotta a zeneműveket.

René Pechère számos érdekes megbízást kapott. Ligne hercegnő, aki hamar felfedezte az elhivatott és tehetséges szakembert a fiatal kertépítészetben, szakmai megbeszélésre hívta meg őt Beloeil-i kastélyába. Pechère itt naphosszat tanulmányozhatta a levéltárat. A kertek restaurálásához való különleges tehetségére felfigyelve Ligne hercegnő bevonta őt a birtokán elterülő jelentősebb kertek helyreállítási munkáiba. 1961-ben megalakult az „Espace verts et Art des Jardins” néven ismert egyesület, melynek elnöke Ligne hercegnő volt.

René Pechère fiatalon hozta létre saját irodáját, ahol aztán csaknem 40 évig dolgozott együtt ugyanazokkal a munkatársakkal. Közéjük tartozott a bonni Kaarl Foerster lánya, Marianne Foerster is. Pechère kertterveinek számát több mint 900-ra becsülik. Alkalmanként Németországban is tevékenykedett, így pl. az 1957-es berlini „Interbau” alkalmával, amikor Hermann Matern-nal a Hansa-negyed egyes kertjein dolgozott együtt, vagy amikor az egykori szövetségi elnök, Walter Scheel idejében a Villa Hammerschmidt kertjének kialakításában működött közre.

„Apám emlegette hogy orvosként úgy praktizál, mintha az művészet lenne. Én szeretném saját művészetemet orvosi szinten kivitelezni” (René Pechère)

Pechère történelmi kertjei mellett bőven alkotott új kerteket és parkokat is. Diákjai unszolására kezdte papírra vetni szakmai tapasztalatait és ismereteit, hogy azok aztán a jövő generációk részére is fennmaradjanak. E kérésre született az 1987-ben megjelent, „Jardins dessinés – grammaire des jardins” /Rajzolt kertek – a kertek nyelvtana/ címet viselő könyve, melyre úgy is tekinthetünk mint René Pechère testamentumára. E könyv egyedülálló módon összegzi ugyanis Pechère tapasztalatait, megfigyeléseit, tanácsait, különféle tippjeit, melyek nem lelhetők fel sehol máshol, kizárólag csak ebben a kötetben. Jó lenne ha ez a könyv más nyelven is hozzáférhetővé válna.

Pechère 1976-ban megjelent „Belgiumi parkok és kertek” című könyve a belga kertépítészetet mutatja be igen alapos módon.

René Pechère 95 évesen, 2002. május 9-én halt meg Marseille-ben. Sajnos nem érte meg a „Les jardins de René Pechère” /René Pechère kertjei/ címet viselő, nagyszerűen összeállított könyv kiadását, melyben 24 példán keresztül látványos módon mutatja be hogyan is alkotott meg egy kertet, bepillantást engedve ezáltal személyes művészetének rejtelseibe.

Állandóan érezzük hogy aktualizálta a klasszikus kompozíciók szabályait. Előszeretettel dolgozott buxussal, ami el nem évülő formát ad kertjeinek.

René Pechère sok intézményben tanított és számos jelentős kitüntetés birtokosa volt, ennek ellenére szerénységéről, jó humoráról és őszinte barátságáról volt közismert. Jelentős könyvtárát, értékes régi művekből álló gyűjteményét még 1988-ban a brüsszeli régióra hagyta, amiért külön hálás köszönet illeti meg őt. A gyűjteményt hivatalosan 1993-ban nyitották meg, a teljes anyag a www.bvrp.net site-on érhető el. A web-oldal három irányban is (könyvek és folyóiratok, tervek és rajzok, illusztrációk és könyvritkaságok) lehetőséget nyújt általános vagy teljes dokumentációs kutatásokra. Ezen kívül nagy kincse a honlapnak hogy hozzáférhetővé teszi René Pechère teljes grafikus örökségét, a mintegy 3000 darabot számláló park- és kerttervet.

Születésének 100-ik évfordulójára álljon itt egy ajánlás, melyet a „Jardins dessinés” című könyvből szívesen szokott idézni René Pechère útmutatásként, javaslatként vagy bátorításként:

„Alkossatok keveset, de jót,
Alkossatok nagyon keveset, de nagyon jót,
De amit alkottok, az legyen tökéletes.”

ui.:

Az ICOMOS történeti kert szekció megalakulásától, 1971-től segíti a magyar történeti kertépítészeti munkát. René Pechère, az alapító elnök, évtizedeken át irányította a szekció munkáját, amint az az előző megemlékezésből is kiolvasható. A magyar ICOMOS Bizottság vezetője, dr. Dercsényi Dezső kérte fel dr. Örsi Károlyt, hogy vegyen részt az 1971-es párizsi-fontainebleau-i nemzetközi fórumon, és mutassa be a magyar történeti kertépítészet értékeit, hiszen hazánkban ő volt egyedül az aki ezzel foglalkozott az Országos Műemléki Felügyelőségen, és aki szinte egyedüli kertépítő tagja volt az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának. 1972-ben az ICOMOS Budapesten tartotta nagyszerű nemzetközi konferenciáját. A Budavári Palotában nagyszabású műemlékvédelmi kiállítás volt ebből az alkalmából, a Parlamentben az akkori államelnök, Kisházi Ödön fogadta a résztvevőket és a Balaton-felvidéki tanulmányút kapcsolódott az eseményekhez.

Ez alkalommal járt René Pechère hazánkban, ezen az úton készült róla ez a kép Tihanyban.

Az akkoriban (vasfüggöny által) erősen korlátozott körülmények között az ICOMOS lehetőséget nyitott a nemzetközi kapcsolatok építésére. Az ICOMOS vezetőségében is mindenkor jelentős szerept játszottak a magyar műemlékvédelem kiválóságai (dr. Dercsényi Dezső, dr. Horler Miklós, dr. Román András, dr. Fejérdy Tamás, dr. Zádor Mihály, dr. Winkler Gábor, Sallay Mariann és még sokan mások). Az ICOMOS nagy eszmei segítséget adott a magyar kertvédelem kialakításához is. Úgy vélem, az azóta

felövő generációknak is fontos bemutatni az alapító elnök személyét, aki a közelmúltban távozott a Földi létből, aminek megszépítésén sokat dogozott.

René Pechère könyvtárának rendezése és elektronikus feldolgozása 1998-ban nemzetközi részvétellel az ICOMOS Történeti Kertek Nemzetközi Bizottsága védnöksége alatt „Vilar-Landscape Historical Gallery” (www.vilar.com) címen indult meg. Ebben a munkában magyar részről felkérésünkre a Tájépítészeti kar kertművészeti Tanszékének vezetője Baloghné dr. Osmos Ilona és Kollányi László egyetemi docens vett részt, akik a magyar anyaggal való kiegészítést biztosítják. Így a Landscape Multimedia Research Center anyagában 250 magyar történeti kert témájú dia is szerepel.

Pro Renovanda Cultura Hungariae

2008. január 12-én az MTA Székházában adták át a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány Kuratóriuma által odaítélt díjakat.

Pázmány Péter Felsőoktatási Díjat adományoztak **Winkler Gábor** egyetemi tanárnak, Pápa város főépítésének az építészet és a történelmi szemléletű városrendezés oktatása terén elért eredményeiért.

Winkler Gábor szakmai tevékenységét gyakorló építészként kezdte, 1990-től kapcsolódott be a felsőoktatásba. Tanított a Budapesti Műszaki Egyetemen, a győri Széchenyi István egyetemen, a soproni Nyugat-Magyarországi Egyetem Építéstani tanszékének vezetője. Közel 300 épület tervét készítette el, a pápai belváros megújítására vonatkozó tervei a magyar településrendezés etalonjává váltak. Nevéhez kapcsolódik a tömbhelyreállítás sajátos nyugat-dunántúli iskolájának megteremtése. Számos hazai és külföldi szakmai társaság tagja, több mint 25 könyve több külföldi nyelven is hirdeti eredményes munkásságát.

Gratulálunk!

Az alábbiakban az ICOMOS Híradóban is lehozzuk a Nyugat-Magyarországi Egyetem honlapján (www.nyyme.hu) Csíha Tünde Noémi tollából megjelent cikket:

Pázmány-díjat kapott Dr. Winkler Gábor, az Építéstani Intézet professzora

A Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány Kuratóriuma Pázmány Péter felsőoktatási díjat adományozott Dr. Winkler Gábornak, a Nyugat-magyarországi Egyetem és a Széchenyi István Egyetem professzorának, a Magyar Tudományos Akadémia doktorának, Pápa város főépítésének az építészet és a történelmi szemléletű városrendezés oktatása terén elért eredményeiért. A rangos elismeréssel az építészet és a városrendezés oktatása terén elért eredményeket jutalmazták.

Az 1990-ben létrejött alapítvány 1995 óta oszt ki díjakat a magyar kultúra és tudomány *európai szintű* képviselőinek.

Dr. Winkler Gábor professzor úr, aki oktatói tevékenysége mellett az Europa Nostra Tanács tagja, a műemlékvédelem nemzetközi csúcsszervezetének, az ICOMOS munkájának aktív résztvevője, a Magyar Nemzeti Bizottságának tiszteletbeli elnöke és a műemlékvédelemben a civil szervezetek, illetve a szakmai szervezetek közös fellépését szorgalmazó Hungaria Nostra alelnöke, korábban már számos Rangos díjat vehetett át. A várostervezés és a műemlékvédelem területén kifejtett munkásságát Alpár Ignác-díjjal, Ybl Miklós-díjjal, Magyar Műemlékvédelemért Éremmel, Podmaniczky-emlékéremmel, Pro Urbe Pápa, Pro Urbe Győr, Kós Károly-díjjal, Forster Gyula-díjjal és Rados Jenő-éremmel jutalmazták.

“Úgy érzem, egyetemi oktatómunkám akkor hiteles, ha a gyakorlatban is kipróbálom azt, amit tanítok és friss ismereteket adok át a hallgatóknak”- mondta érdeklődésünkre professzor úr.

“Az elismerés, melyet a Pázmány-díj jelent, meghatározó számomra; az oktatói tevékenységem az építészeti és a városrendezési munkásságommal kapcsolódik össze benne.”

Köszönet az 1%-ért !

Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek aki 2006-os személyi jövedelemadójának 1%-át tavaly az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.

A támogatás révén beérkezett 70.731 Forintot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviselőjére fordítottuk.

Ahhoz, hogy 2008-ben is sikeresen dolgozhassunk Egyesületünk célkitűzéseinek megvalósításán, továbbra is nagy szükségünk van Önök támogatására,

Kérjük a műemlékek minden barátját, hogy támogasson minket személyi jövedelemadójának 1%-ával !

Köszönettel

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

Adószám: 18083897-1-41

Vitaindítónak szánjuk a következő írást:

Az ú.n. „gyorsbeavatkozások”-ról

Védett épületek helyreállítása kapcsán műemlékes szakemberek körében egyre-másra szóba kerül a címben szereplő folyamat. Sokféle összefüggésben, különféle körülmények esetén használják a kifejezést s mindegyre az is nyilvánvalóvá válik, hogy sokan sokféle folyamatot értenek ezalatt.

Engem ez a sokféleség talán kevésbé zavar, inkább annak veszélyét érzékelem, hogy a szakszerű műemlék-helyreállítások során kikerülhetetlen lépések egyike-másika lekopik, elvesz az ilyen-olyan ok nyomán erőltetett „gyorsított helyreállítás” forgatagában. A szakszerűséget, az igényességet félttem.

Tudom, vannak olyan körülmények, amelyek között az értékek fennmaradása érdekében bizonyos engedmények elkerülhetetlenek. Gondoljunk az árvizek, földcsuszamlások, villámcsapások, vagy más természeti csapások nyomán kialakuló „vis maior” helyzetekre. Bizonyára senki sem követel ilyenkor olyasmit, ami normál viszonyok között elkerülhetetlen. Ám: mikor mit engedhetünk meg? mi az, amiről nem lehet lemondani? milyen körülményeket tekintünk „vis maior helyzetnek? Szerencsére a műemlékvédelem szakmai követelményei a nyugodt, a nem rendkívüli feladat-ellátás viszonyait veszik alapul, így az előbbi kérdésekre nem adnak választ.

Ennek ellenére: megfontoltuk eddig ezeket a problémákat?

Foglalkoztunk velük súlyuknak megfelelően?

Nem érnének meg ezek egy szélesebb körű eszmecsere?

Rövid probléma felvetésemet – bevallom – provokációnak szánom.

Ágostházi László DLA

QUÉBEC
I C O M O S
2008

Az ICOMOS 16. Közgyűlésére és nemzetközi tudományos szimpóziumára 2008. szeptember 29. és október 4. között kerül sor a kanadai Québec-ben. Részletek a Híradó nyomdába kerüléséig nem álltak még rendelkezésre. Minden további információ és tudnivaló a <http://quebec2008.icomos.org> honlapon található !

*

FINAL CALL

16th General Assembly and International Scientific Symposium
Quebec, September 29 - October 4, 2008

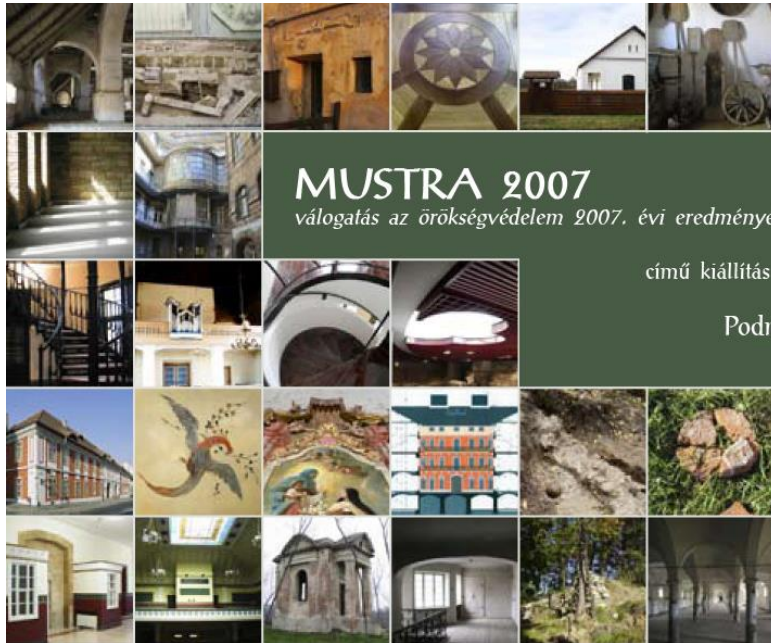
Dear members and friends of ICOMOS,
The deadline for submission of papers has been extended to **March 1st**.
May we ask you to please forward this information to your membership
and to anyone concerned. This is a final call.
For full information concerning this call, please visit the General
Assembly's Web site at <http://quebec2008.icomos.org> (*Scientific
Symposium*).

Kind regards,
Laurier Turgeon, Scientific Coordinator
Michel Bonnette, Coordinator

“Mustra 2007”

A MUSTRA 2007 kiállítás 2008. február 12. és március 15. között ismét látható,
ezúttal a Budapesti Városvédő Egyesület Podmaniczky termében!

A Budapesti Városvédő Egyesület és
a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
tisztelettel meghívja Önt
2008. február 12-én (kedden) 17 órára a

MUSTRA 2007
válogatás az örökségvédelem 2007. évi eredményeiből

című kiállítás megnyitójára a

Podmaniczky terembe
(Budapest V. kerület, Kossuth Lajos utca 14-16.)

A kiállítást megnyitja:
dr. Mezős Tamás
a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke

Megtekinthető: 2008. március 15-ig,
hétfőtől csütörtökig 10-16 óráig,
pénteken 10-13 óráig

ICOMOS Híradó, a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Levélcím: 1535 Budapest, Pf. 721.
Telefon/fax: 212-76-15

E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
Szerkesztő: Keller Annamária

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:
- állandó informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja:
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal